

Motion till riksdagen 2021/22:4324

av Pia Steensland m.fl. (KD)

med anledning av skr. 2021/22:43 Riksrevisionens rapport om statens subventionering av läkemedel

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör redovisa till riksdagen senast den 1 juni 2022 vilka åtgärder regeringen har vidtagit i syfte att genomföra Riksrevisionens föreslagna rekommendationer om att skapa förutsättningar för överenskommelser med industrin och regionerna om kriterier för prissättning och subventionering som är anpassade efter läkemedelsmarknadens utveckling, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en särskild nationell strategi och finansiering av läkemedel för sällsynta sjukdomar och diagnoser för att de ska komma patienter till del på ett jämlikt och effektivt sätt och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om betalningsmodeller för precisionsmedicin och tillkännager detta för regeringen.

Regeringens skrivelse

Regeringen redovisar i skrivelsen sin bedömning med anledning av Riksrevisionens iakttagelser om rekommendationer i rapporten Mesta möjliga hälsa för skattepengarna – statens subventionering av läkemedel (RiR 2021:14). Den övergripande slutsatsen från Riksrevisionen är att regeringen och Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket (TLV) kan göra mer för att få ut mesta möjliga hälsa för de skattepengar som det offentliga satsar på läkemedel.

Riksrevisionen rekommenderar regeringen dels att initiera nya överläggningar mellan staten, industrin och regionerna i syfte att nå överenskommelser med ömsesidiga åtaganden som kan ligga till grund för författningsändringar, dels att säkerställa att TLV kan systematisera uppföljningen av fattade beslut utifrån de data som myndigheten har

tillgång till i dag. Regeringen menar att det redan finns utarbetade plattformar för dialog med regioner, industri, personalorganisationer och myndigheter där aktuella läkemedelsfrågor diskuteras. Riksrevisionen pekar på att det behöver säkerställas att TLV kan systematisera uppföljningen av fattade beslut. Regeringen instämmer i Riksrevisionens iakttagelser om vikten av god tillgång till relevanta data men konstaterar att det redan pågår flera olika uppdrag på området som bidrar till att understödja en ändamålsenlig prissättning och subventionering av läkemedel.

Kristdemokraternas synpunkter

Kristdemokraterna menar att läkemedel är en naturlig del av hälso- och sjukvårdskedjan. Den vård och behandling patienten ges bygger ofta på tillgång till läkemedel och andra terapier. Därför är det nödvändigt att säkerställa att effektiva läkemedel finns tillgängliga och kan användas inom hälso- och sjukvården oavsett var i landet patienten bor. Dessvärre kan Kristdemokraterna konstatera att regeringens generella arbete med läkemedelsfrågor präglas av senfärdighet och en förhoppning om att de problem som finns inom området löser sig utan regeringens hjälp. Detta symboliseras inte minst av att remisstiden för Läkemedelsutredningens slutbetänkande Tydligare ansvar och regler för läkemedel (SOU 2018:89) tog slut i maj 2019 och fortfarande har regeringen inte gett besked om hur den avser att agera mot bakgrund av utredningen och de remissvar som inkommit. De frågor som berörs i Riksrevisionens rapport belyser regeringens styvmoderliga behandling av läkemedelsfrågorna.

Riksrevisionen anser att regeringen behöver skapa förutsättningar för en eller flera överenskommelser med industrin och regionerna om bl.a. nya kriterier för prissättning och subventionering som är anpassade efter läkemedelsmarknadens utveckling. Vidare menar Riksrevisionen att överenskommelserna, där alla tre parter bör medverka åtminstone i den initiala fasen, behöver åtföljas av kompletterande författningsreglering inom området. Riksrevisionen tydliggör att överläggningarna särskilt bör fokusera på

- hur grunder för prissättning och subventionering av olika typer av läkemedel i olika faser av livsrytmen kan utvecklas
- hur Socialstyrelsens patientregister och läkemedelsregister kan utvecklas för att bättre understödja en ändamålsenlig prissättning och subventionering av läkemedel
- hur staten kan underlätta och ge incitament för regionerna att tydligare styra förskrivningen mot de mest prisvärda läkemedlen inom förmånernas begränsningar.

Kristdemokraterna anser att Riksrevisionens bedömning inom det aktuella området tydligt visar att nuvarande ordning och utarbetade plattformar inte är tillfredsställande för att skapa mesta möjliga hälsa för de resurser som avsätts för läkemedelssubventioner. Det duger därför inte att regeringen hänvisar till att det redan finns utarbetade plattformar för dialog med regioner, industri, personalorganisationer och myndigheter där aktuella läkemedelsfrågor diskuteras. Det är också anmärkningsvärt att regeringen bemöter Riksrevisionens kritik genom att hänvisa till att direktiv i Läkemedelsutredningen (dir. 2016:95) exempelvis bemöter aspekter kring hur kostnader för läkemedel för behandling av sällsynta tillstånd ska hanteras. Den aktuella utredningens slutbetänkande Tydligare ansvar och regler för läkemedel (SOU 2018:89) remissbehandlades under våren 2019 och regeringen har ännu inte redovisat hur den

ställer sig till utredningens förslag. Att regeringen har gett uppdrag till TLV kring åtgärder för att dämpa kostnaderna för läkemedel som ingår i läkemedelsförmånerna kan inte anses vara ett fullgott bemötande av Riksrevisionens kritik. Kristdemokraterna menar därför att regeringen bör redovisa till riksdagen senast den 1 juni 2022 vilka åtgärder regeringen har vidtagit i syfte att genomföra Riksrevisionens föreslagna rekommendationer som är angivna ovan.

Kristdemokraterna anser vidare att läkemedel mot sällsynta sjukdomar och diagnoser behöver en särskild nationell strategi och finansiering för att patienter i hela landet ska få tillgång till bästa tillgängliga vård på ett jämlikt sätt. Betalningsmodeller behöver vidare ses över och anpassas till en ny situation där innovativa behandlings-terapierna inom precisionsmedicin kan ges vid endast ett eller ett fåtal tillfällen varefter patienten tillfrisknar – en situation där de initiala kostnaderna kan bli höga men där de totala samhällsekonomiska kostnaderna behöver beaktas då patientens livskvalitet kan förbättras avsevärt och framtida behov av vård, rehabilitering och andra stödinsatser kan minska.

Pia Steensland (KD)

Acko Ankarberg Johansson (KD)

Ulf Lönnberg (KD)

Guðrun Brunegård (KD)

Roland Utbult (KD)